



SLIK GJØR VI DET I RBUP:

Om litteratursøk

Mari Elvsåshagen, Brynhildur Axelsdottir og Sølvi Biedilæ
For deltakere på RBUPs videre- og etterutdanninger



Hva er spørsmålet ditt?

Før du går i gang med litteratursøk er det lurt å tenke nøye gjennom hva du er på jakt etter. Det kan du gjøre ved å formulere et eller flere spørsmål. Bestem hva slags kjernes spørsmål du vil stille ved hjelp av denne tabellen:

KJERNESPØRSMÅL	KUNNSKAP
Hvorfor får noen dette problemet, mens andre holder seg friske?	Prevalens — forekomst
Hvorfor får noen dette problemet, mens andre holder seg friske?	Årsak — etiologi
Hvordan kan vi avgjøre om noen har dette problemet?	Diagnostikk
Hva kan gjøres for å forebygge eller behandle problemet?	Effekt av tiltak
Hvordan går det med den som har problemet?	Prognose - sykdomsforløp
Hvordan oppleves det? Hva er det som gjør at det virker?	Erfaringer og holdninger

PICO er et verktøy som kan hjelpe deg med å formulere kjernes spørsmålet mer presist.

		EKSEMPEL
P:	Pasient/problem	Hvilken pasientgruppe/klientgruppe eller populasjon dreier det seg om? Overvektige barn
I:	Intervensjon	Hva er det med denne pasientgruppen Er det tiltak som er iverksatt (intervensjon, eksponering)? Trening
C:	Comparison (Sammenlikning)	Ønsker du å sammenligne to typer tiltak? I så fall skal det andre tiltaket stå her (f.eks. dagens praksis). Råd om kosthold
O:	Outcome (Utfall)	Hvilke utfall er du interessert i? Vektutvikling

Vi har fylt ut skjemaet, og definert denne problemstillingen: Er trening et effektivt tiltak for å redusere overvekt hos barn sammenliknet med råd om kosthold? Forsøk å gjøre det samme med din oppgave. Kanskje vil ikke PICO-skjemaet passe helt til ditt spørsmål. I så fall bruker du kun de feltene som passer for deg.

Disse videoene viser hvordan skjemaet kan fylles ut:

<http://www.helsebiblioteket.no/kunnskapsbasert-praksis/sporsmalsformulering/pico>

<https://www.youtube.com/watch?v=GznHcoPTpoE>

Søkeord

Finn så søkeord for de viktigste begrepene i ditt kjernes spørsmål. I eksempelet vårt ville vi valgt norske søkeord som overvekt, barn, trening, kosthold og spisevaner, eller engelske søkeord som obesity, overweight, children, work-out, exercise, nutrition og eating habits.

Husk at det er mange begreper for samme fenomen. For å lete fram mest mulig litteratur på ditt emne bør du bruke synonymer. Disse kan du finne ved å slå opp i ordbøker, gjøre googlesøk eller ta en prat med kollegaer.

Ordene du har funnet skal du bruke når du søker i databaser.

Nå er du klar til å søke!

Hvis du leter etter forskningsartikler eller fagbøker må du søke i en database. Ingen databaser dekker alt. Ved å søke i forskjellige databaser vil du få tak i mer av litteraturen som finnes.

Det er mange ulike databaser å søke i, og hvilke du skal bruke avhenger av tema og type spørsmål for oppgaven din. Vi anbefaler å starte med databaser som gir tilgang til oppsummert forskning. Eksempler på slike er Cochrane Library eller Campbell Library. Vi vil også nevne disse tre viktige databasene:

PsycINFO (Helsebiblioteket)

Den viktigste internasjonale databasen for litteratur innen psykologi og psykiatri. Dekker tidsskriftsartikler, bøker, bokkapitler og avhandlinger.

NORART

Artikler fra ca. 450 norske tidsskrifter innen alle fagfelt.

ORIA

Felles katalog for bøker, rapporter og avhandlinger som finnes ved RBUP-biblioteket, og mange andre norske fagbibliotek. Det er mange flere databaser som kan være relevante for deg.

Se <http://www.r-bup.no/pages/bibliotek-litteratursok> for mer informasjon.

Mange databaser og søketjenester vil du ha tilgang til på jobb hvis du jobber i helseforetak.

Hjemmefra kan du få tilgang til en del databaser ved å registrere deg på helsebiblioteket.no.

Ellers har du tilgang når du er på RBUP. Du kan enten bruke pcen i biblioteket, eller logge deg inn på vårt nettverk med din egen datamaskin.

Hvordan skal du søke?

Søkefunksjoner kan variere fra database til database. Et godt tips er derfor å lese databasens søkeveiledning. Det er likevel noen fellestrekk som gjelder de aller fleste databaser. De bruker ofte både emneordsøk og tekstordsøk.

Emneordsøk

- Emneord betyr at en artikkel har fått knyttet til seg ord som speiler innholdet i artikler, bøker, og andre publikasjoner. Eksempelvis kan en artikkel om ungdom og rusmidler få emneord som «youth» og «drug addiction». Et søk på de to emneordene vil gi treff på alle artikler som er blitt merket med «youth» og «drug addiction».
- Start alltid først med å søke ved hjelp av emneord. Det vil gi deg mest presise treff og dermed litteratur som passer oppgaven din godt.
- Bruk ordene du fant tidligere for ditt kjernes spørsmål.

Tekstordsøk

- Hvis du ikke finner passende emneord kan du søke ved hjelp av tekstord. Da søker databasen etter ord i tittel og sammendrag, eller ord som er hentet fra hele teksten i en artikkel.
- Mange ord har samme stamme, det vil si at første delen av ordet staves helt likt. «Child» er for eksempel et ord i seg selv og stamme i «children» og «childhood». For å få med alle ord med samme stamme kan du «trunkere» ved å sette inn * etter stammen. Hvis du for eksempel søker på child* får du med alle varianter av ordet: Child-children-childhood osv.

Hvor finner du litteratur i fulltekst?

Noen artikler er gratis tilgjengelige for alle på nettet. Andre artikler er kun tilgjengelige for abonnenter. Hvis du jobber i et helseforetak vil du ha tilgang til mange artikler når du er på jobb. Hjemmefra kan du få tilgang til en del artikler ved å registrere deg på helsebiblioteket.no. Ellers har du tilgang til artikler i fulltekst når du er på RBUP. Fagbøker kan du låne på RBUP-biblioteket. Hvis du jobber i et helseforetak kan biblioteket der hjelpe deg.

Hjelp, jeg står fast

Vi ønsker at du først forsøker å søke etter litteratur selv. Men du kan selvsagt be om hjelp hvis du får problemer underveis. Hvis du jobber i et helseforetak kan ditt bibliotek gi råd og tips. Eller du kan spørre oss ved RBUP-biblioteket. Kom innom biblioteket i fjerde etasje, eller send oss en mail på biblioteket@r-bup.no.

Lykke til!